

1 Timoteo

¹ Ni Pablo, a maysa nga apostol ni Cristo Jesus, sigun iti bilin ti Dios a Mangisalakantayo ken ni Cristo Jesus a talgedtayo.

² Kenni Timoteo, a pudno nga anak iti pammati: Ti parabur, asi, ken kapia manipud iti Dios Ama ken ni Cristo Jesus nga Apotayo.

³ Kas imbalakadko kenka nga aramidem idi pumanawak nga agpa-Macedonia, agtalinaedka idta Efeso tapno mabilinmo dagiti tattao a saanda nga agisuro iti sabali a doktrina.

⁴ Ken saanda koma nga ipangag dagiti istoria ken awan patinggana a sarsarita maipanggep kadagiti kapuonan. Pakaigapuan dagitoy ti panagsisinnupiat a saan ket a makatulong iti plano ti Dios, a daytoy ket babaen iti pammati.

⁵ Ita, ti panggep ti bilin ket ayat manipud iti nadalus a puso, manipud iti naimbag a nakem, ken manipud iti napudno a pammati.

⁶ Adda dagiti tattao a limmisi iti marka ken immadayo manipud kadagitoy a banbanag ket dagiti minamaag a sarsarita ti sinangoda.

⁷ Kayatda ti agbalin a mannursuro iti linteg, ngem saanda a maawatan dagiti ibagbagada wenna dagiti ipappapilitda.

⁸ Ngem ammotayo a ti linteg ket nasayaat no usaren daytoy iti nainkalintegan.

⁹ Ken ammotayo daytoy, a ti linteg ket saan a naaramid a maipaay iti nalinteg a tao, ngem

agpaay kadagiti awanan linteg ken kadagiti nasukir a tattao, kadagiti saan a nadosan a tattao ken dagiti managbasol, kadagiti awan diosna ken kadagiti narugit. Naaramid daytoy a maipaay kadagiti mangapatay kadagiti amma ken innada, kadagiti mammapatay,

¹⁰ kadagiti naderrep a tattao, kadagiti makikakaidda kadagiti padada a lallaki wenno babbai, kadagiti mangpilit a mangala kadagiti tattao tapno pagbalinenda a tagabu, kadagiti ulbod, kadagiti saan a pudno a saksi, ken kadagiti aniaman a maisupiat iti napudno a sursuro.

¹¹ Daytoy a pannursuro ket sigun iti nadayag nga ebanghelio ti nasantoan a Dios, nga isu a naitalek kaniak.

¹² Agyamanak kenni Cristo Jesus nga Apotayo. Isuna ti nangpapigsa kaniak, gapu ta imbilangnak a napudno, ken inkabilnak ditoy a panagserbi.

¹³ Maysaak idi a managtabbaaw, manangidadanek ken naranggas a tao. Ngem inawatko ti asi gapu ta nagtignayak a nanengneng iti kinaawan pammati.

¹⁴ Ngem ti parabur ti Apotayo, aglupluppias a nabuyugan iti pammati ken ayat nga adda kenni Cristo Jesus.

¹⁵ Daytoy a mensahe ket mapagtalkan ken maikari nga awaten ti amin, a ni Cristo Jesus ket immay ditoy lubong a mangisalakan kadagiti managbasol. Siak ti kadaksan kadagitoy.

¹⁶ Ngem gapu iti daytoy, naited kaniak ti asi, tapno kaniak, maipakita koma ni Cristo Jesus

ti amin a kinaanus. Inaramidna daytoy a kas pagulidanan dagiti agtalekto kenkuana para iti biag nga agnanayon.

¹⁷ Ita, iti agnanayon nga ari, ti saan a matay, saan a makita, ken ti maymaysa laeng a Dios, kenkuana ti dayaw ken gloria iti agnanayon ken awan patinggana. Amen.

¹⁸ Ikabilko iti sangoanam daytoy a bilin, Timoteo, anakko. Ar-aramidek daytoy kas maiyan-natup iti naipadto maipapan kenka, tapno makipagpasetka koma iti nasayaat a ranget.

¹⁹ Aramidem daytoy tapno mabalina a maaddaanka iti pammati ken naimbag a nakem. Saan nga impangag dagiti dadduma a tattao dagitoy ket kasla limneddan, no maipanggep iti pammati.

²⁰ Kas kada Himeneo ken ni Alejandro, nga inyawatko kenni Satanas tapno masuroanda koma a saan nga agtabbaaw.

2

¹ Ngarud umuna iti amin, dawatek a dagiti kiddaw, dagiti kararag, dagiti pannangibabaet ken dagiti panagyaman ket maaramid koma para iti amin a tao,

² para kadagiti ari ken kadagiti amin nga adda iti turay, tapno agbiagtayo koma a natalna ken naulimek iti amin a kinanadidosan ken kinatak-neng.

³ Nasayaat ken makaay-ayo daytoy iti sangoanan ti Dios a mangisalakantayo.

⁴ Tarigagayna a ti amin a tao ket maisalakan ken maammoanda ti kinapudno.

⁵ Ta adda maymaysa a Dios, ken adda maymaysa a mangibabaet para iti Dios ken ti tao, isu ti tao a ni Cristo Jesus.

⁶ Intedna ti bagina kas subbot para kadagiti amin, a kas ti pammaneknek iti umno a tiempo.

⁷ Gapu iti daytoy a panggep, siak a mismo, ket nagbalin a mangaskasaba ken apostol. Ibagbagak ti kinapudno. Saanak nga agul-ulbod. Maysa-ak a manursuro kadagiti Hentil iti pammati ken kinapudno.

⁸ Ngarud, kayatko a dagiti lallaki iti tunggal disso ket agkararag ken agingato koma kadagiti nasantoan nga ima nga awanan panagpungtot ken panagdua-dua.

⁹ Kasta met, kayatko a dagiti babbai ket kawesanda dagiti bagbagida iti umno a kawes, nga addaan kinaemma ken panagteppel. Nasken a saan a nasallapid ti buokda, wenno maaddaan iti balitok, wenno dagiti perlas, wenno nangina a kawes.

¹⁰ Kayatko nga agkawesda iti maiyannatup kadagiti babbai a mangipakpakita iti kinanadiosan babaen iti nasayaat nga aramid.

¹¹ Ti babai ket masapul nga agsursuro a naulimek ken iti amin a panagtulnog.

¹² Saanko a palubosan a mangisuro ti babai wenno iturayanna ti lalaki, ngem ketdi agbiagi iti kinaulimek.

¹³ Ta immun-una a naparsua ni Adan, kalpaskan ket ni Eva.

¹⁴ Ken saan a naallilaw ni Adan, ngem ti babai ket naan-anay a naallilaw iti panagbasol.

¹⁵ Nupay kasta, maisalakanto isuna babaen

iti panangipasngayna kadagiti annak, no agtul-tuloyda iti pammati, iti ayat ken iti pannakadalus nga addaan iti nanakman a panagpanpanunot.

3

¹ Daytoy a pagsasao ket mapagtalkan: No tarigagayan ti maysa a tao nga agbalin nga obispo, tartarigagayanna ti nasayaat a trabaho.

² Ngarud ti obispo ket masapul nga awan ti pakababalawanna. Masapul a maysa laeng ti asawana. Masapul a managparbeng isuna, man-nakaawat, naurnos ken managsangaili. Masapul a kabaelanna ti mangisuro.

³ Masapul a saan a naigamer ti arak, saan a mannakiriri, no di ket naalumamay ken natalna. Masapul a saan a managayat iti kuarta.

⁴ Masapul a maidalanna a nasayaat ti bukodna a pagtaengan, ken masapul nga agtultulnog kenkuana dagiti annakna nga addaan iti amin a panagraem.

⁵ Ta no ti tao ket saanna nga ammo nga idalan ti bukodna a pagtaengan, kasano ngarud a maaywananna iti iglesia ti Dios?

⁶ Masapul a saan isuna a barbaro iti pammati, tapno saan isuna nga agbalin a napalanguad ket agtungpal iti pannakaukom a kas iti diablo.

⁷ Masapul pay nga addaan isuna iti nasayaat a kagagalad kadagidiay adda iti ruar, tapno saan isuna a matnag iti pannakaibabain ken iti palabog ti diablo.

⁸ Kasta met dagiti diakono, masapul a natak-neng, saan a managinkukuna. Masapul a saanda a managinom iti adu nga arak wenno naagum.

⁹ Masapul a salimetmetanda ti naiparangarang a kinapudno maipanggep iti pammati nga adaan iti nadalus a konsiensia.

¹⁰ Masapul pay a napalubusanda nga umuna, ket agserbida koma gapu ta awan pakapilawanda.

¹¹ Kasta met laeng a dagiti babbai ket masapul a natakneng. Masapul a saanda a mammadpadakes. Masapul a managparbeng ken napudnoda iti amin a banbanag.

¹² Masapul a dagiti diakono ket maysa laeng ti asawana a babai. Masapul a maidalanda a nasayaat dagiti annak ken bumalayda.

¹³ Ta dagidiay nasayaat ti panagserbina ket makagun-odda iti nasayaat a kasasaad ken natalged a sarikedked iti pammati nga adda kenni Cristo Jesus.

¹⁴ Isursuratko kenka dagitoy a banbanag ken namnamaek a makaumayak kenka iti mabiit.

¹⁵ Ngem no mataktakak, agsuratak tapno maammoam no kasano ti agtignay iti bumalay ti Dios, nga isu ti iglesia ti sibibbiag a Dios, ti adigi ken sarapa ti kinapudno.

¹⁶ Ken saan a mailibak a ti naiparangarang a kinapudno ti kinanadiosan ket naindaklan: “Nagparang isuna a silalasag, pinaneknekan ti Espiritu, nakita dagiti anghel, naiwaragawag kadagiti nasion, napati ditoy lubong ken naipangato iti gloria.”

4

¹ Ita, nalawag nga ibagbaga ti Espiritu a kadagiti maud-udi a tiempo, panawanto dagiti tattao

ti pammati ken ipangagda dagiti manangallilaw nga espiritu ken dagiti sursuro dagiti demonio.

² babaen iti inuulbod a kinamanaginsisingpet. Mamarkaanto dagiti bukodda a nakem.

³ Paritandanto a makiasawa ken umawat kadagiti taraon a pinarsua ti Dios a maipaay iti panangibingay a mabuyogan iti panagyaman dagiti mamati ken makaammo iti kinapudno.

⁴ Ta nasayaat ti tunggal banag a pinarsua ti Dios. Awan mailaksid kadagiti laklak-amentayo a nabuyogan ti panagyaman.

⁵ Ta daytoy ket naidaton babaen iti sao ti Dios ken kararag.

⁶ No ikabilmo dagitoy a banbanag iti sangoanan dagiti kakabsat, agbalinkanto a nasayaat nga adipen ni Jesu-Cristo. Ta mapappapigsaka babaen iti sasao ti pammati ken babaen iti nasayaat a sursuro a sinurotmo.

⁷ Ngem saanmo nga awaten dagiti inuulbod nga istoria a pagaayat dagiti babbaket. Ngem ketdi, sanayem ti bagim iti nadosan a panagbiag.

⁸ Ta ti panangsanay iti bagi ket bassit laeng ti pakausaranna, ngem ti nadosan a panagbiag ket adda pakausaranna para iti amin a banbanag. Addaan daytoy iti kari a para iti daytoy a biag ken iti umay a biag.

⁹ Daytoy a mensahe ket mapagtalkan ken maikari unay nga awaten.

¹⁰ Ta daytoy ti gapuna nga ikarkarigatan ken igagaedmi unay ti agrabaho. Ta adda talekmi iti sibibiag a Dios, nga isu ti Mangisalakan kadagiti amin a tattao, ngem nangnangruna kadagiti namati.

¹¹ Iwaragawag ken isurom dagitoy a banbanag.

¹² Saanmo nga ipalubos nga adda manglais kenka iti kina-agtutubom. Ngem ketdi, agbalinka a pagwadan kadagiti mamati, iti sao, iti aramid, iti ayat, iti kinapudno ken iti kinadalus.

¹³ Agingga nga umayak, asikasuem ti pannakaibasa, ti panangbagbaga, ken ti panangisuro.

¹⁴ Saanmo a baybay-an ti sagut nga adda kenka, a naited kenka babaen iti padto, a nabuyogan iti panangipatay kadagiti ima dagiti panglakayen.

¹⁵ Salimetmetam dagitoy a banbanag. Makikaaddaka kadakuada, tapno maiparang kadagiti amin a tattao ti panagdur-asmu.

¹⁶ Alwadam ti panagtignaymo ken ti salwadam ti sursuro. Agtuloyka kadagitoy a banbanag. Ta babaen iti panangaramidmo iti kasta, isalakan-monto ti bagim ken dagiti dumngeng kenka.

5

¹ Saanmo nga ungtan ti natataengan a lalaki ngem sika. Ngem ketdi, bagbagaam isuna a kasla ama. Bagbagaam dagiti ub-ubing a lallaki a kasla kakabsatmo.

² Bagbagaam dagiti natataengan a babbai a kas inna, ken dagiti ub-ubing a babbai a kas kakabsatmo iti amin a kinasin-aw.

³ Dayawem dagiti balo, dagiti pudno a balo.

⁴ Ngem no ti balo ket addaan iti annak wenno appoko, bay- am nga isuda ti umuna a maka-sursuro a mangipakita iti panagdayaw iti uneg ti bukodda a bumalay. Bay-am ida a subadanda

dagiti nagannakda, gapu ta daytoy ket makaay-ayo iti Dios.

⁵ Ngem ti pudno a balo ket napanawan nga agmaymaysa. Italtalekna ti talgedna iti Dios. Agtalinaed isuna a kanayon nga addaan kadagiti kiddaw ken karkararag iti rabii ken aldaw.

⁶ Nupay kasta, ti babai nga agbiag para iti bukodna a pagayatan ket natay, uray no sibibiag pay laeng isuna.

⁷ Ken ikasabam dagitoy a banbanag tapno awanto ti pakababalawanda.

⁸ Ngem no adda ti saan a mangipaay iti maipaay iti bukodna a kakabagian, nangnangruna kadagidiay adda iti bukodna a bumalay, inlibakna ti pammati ket nadakdakes pay ngem iti saan a namati.

⁹ Mailista koma ti babai a balo a saan, daydiay saan nga ub-ubing iti tawen nga innem a pulo, asawa iti maymaysa nga asawa a lalaki.

¹⁰ Masapul a maam-ammoan isuna gapu kadagiti nasayaat nga ar-aramid, mabalin a daytoy ket nangaywan kadagiti ubbing, wenno managsangaili kadagiti gangannaet, wenno binuguanna ti saka dagiti namati, wenno tinulonganna dagiti nagsagaba, wenno napasnek iti tunggal nasayaat nga aramid.

¹¹ Ngem kadagiti ub-ubing a balo, pagked-kedam nga ibilang ida iti listaan. Ta no abaken ida ti tarigagay ti bagida a maisuppiat kenni Cristo, kayatda ti agasawa.

¹² Iti daytoy a wagas, maaddaanda iti basol gapu ta imbabawida ti immuna a karida.

¹³ Agbalinda pay a maruam iti kinasadut.

Mamalaybalayda. Saanda laeng nga agbalin a nasadut, ngem agbalinda pay a tarabitab ken mannakibiang. Agsaoda kadagiti banbanag a saanda a rumbeng nga ibaga.

¹⁴ Ngarud, kayatko nga agasawa dagiti ububing a babbai, aganakda, asikasoenda ti balay, tapno awan ti gundaway ti kabusor a mangpabasol kadatayo nga agar-aramid iti kinadakes.

¹⁵ Ta adda dagiti simmiasi a simmurot kenni Satanas.

¹⁶ No adda namati a babai nga addaan kadagiti balo, tulunganna koma ida, tapno iti kasta ket saandan a padagsen iti uneg ti iglesia, tapno mabalin a makatulong daytoy kadagiti pudno a balo.

¹⁷ Maibilang koma dagiti panglakayen a nasayaat ti panagturayna a maikari nga umawat iti mamindua a dayaw, nangnangruna kadagidiay agrabtrabaho maipanggep iti sao ken iti panangisuro iti daytoy.

¹⁸ Ta kuna ti Nasantoan a Surat, “Saanmo a busalan ti baka kabayatan nga agir-irik” ken “Ti trabahador ket maikari iti tangdanna.”

¹⁹ Saanka nga umawat iti pammabasol a maisuppiat iti maysa a panglakayen malaksid no adda ti dua wenno tallo a saksi.

²⁰ Ilintegmo dagiti managbasol iti imatang ti amin tapno agbuteng dagiti dadduma.

²¹ Sipapasnekak a mangbilin kenka, iti imatang ti Dios, ni Cristo Jesus, ken dagiti napili nga anghel, a salimetmetam dagitoy nga annuroten nga awan panangidumduma, ken awan ti aramidem a panangipangpangruna.

²² Saanka nga agganat a mangikabil kadagiti imam iti uray maysa. Saanka a makibiang kadagiti basol ti sabali a tao. Masapul a pagtalinaedem a nasin-aw ti bagim.

²³ Masapul a saankan nga uminom iti danom. Ngem ketdi uminomka iti bassit nga arak para iti rusokmo ken kadagiti kanayon a sakitmo.

²⁴ Dagiti basol ti sumagmamano a tattao ket nalawag a makita, ket umun-una pay dagitoy ngem isuda a mapan iti pannakaukom. Ngem adda dagiti basol a maud-udi.

²⁵ Kasta met, nga adda dagiti nasayaat nga aramid a maipakaammo, ngem uray dagiti dad-duma ket saanto a mailemmeng.

6

¹ Ibilang koma dagiti adda iti babaen ti sangol ti pannakatagabu dagiti amoda a dagitoy ket maikari iti amin a panangdayaw. Masapul nga aramidenda daytoy tapno ti nagan ti Dios ken ti sursuro ket saan koma a matabbaawan.

² Dagiti tagabu nga addaan namati nga amo ket masapul a raemenda dagiti amoda, gapu ta agkakabsatda ken ad-adda pay koma ti panagserbida kadakuada. Ta dagiti amo a natulongan babaen iti trabahoda ket namati ken maay-ayat. Isuro ken iwaragawagmo dagitoy a banbanag.

³ Nu bilang ta ti maysa a tao ket agisuro iti naidumduma ken saanna nga awaten iti pudno nga annurotentayo, dayta ket dagiti sasao ti Apo tayo a ni Jesu-Cristo, ken nu bilang ta saanda nga awaten ti sursuro a mangiturong iti nadosan a panagbiag,

⁴ dayta a tao ket napannakkel ken awan amona. Ngem ketdi, sakitna ti makisinnuppiat ken makisinnungbat maipanggep kadagiti sasao. Dagitoy a sasao ket agbanag iti apal, panagaapa, sao a mangipaay iti sakit ti nakem, dakes nga atap, ken

⁵ iti agtultuloy a saan a panagkikinnaawatan dagiti tattao nga addaan iti rinukir a panunot. Tallikudanda ti kinapudno. Ipagarupda a ti nadosan a panagbiag ket maysa a wagas tapno agbalin a baknang.

⁶ Ita, ti nadosan a panagbiag nga addaan iti pannakapnek ket dakkkel a gungona.

⁷ Ta awan ti inyegtayo ditoy lubong. Kasta met a saantayo a makaitugot iti uray ania.

⁸ Ngem ketdi, mapnektayo koma iti makan ken pagan-anay.

⁹ Ita, kadagidiay kayatna ti agbalin a nabaknang, matnagda iti sulisog, iti palab-og. Matnagda iti adu a minamaag ken napeggad a tari-gagay, ken iti aniaman a makairarem kadagiti tattao iti pannakaperdi ken pannakadadael.

¹⁰ Ta ti panagayat iti kuarta ket isu ti ramot iti amin a kita ti kinadakes. Dadduma a tattao nga agtarigagay iti daytoy ket nagtagawataw manipud iti pammati ken dinuyokda iti bagbagida iti napalalo a ladingit.

¹¹ Ngem sika, tao ti Dios, umadayoka manipud kadagitoy a banbanag. Gun-odem ti kinalinteg, nadosan a panagbiag, kinapudno, ayat, panag-ibtur ken kinaalumamay.

¹² Makirangetka iti nasayaat a ranget ti pammati. Salimetmetam ti biag nga agnanayon nga

isu ti nakaayabam. Maipanggep iti daytoy a nangtedka iti pammaneknek iti sangoanan dagiti adu a saksi, no ania ti nasayaat.

¹³ Itedko kenka daytoy a bilin iti sangoanan ti Dios, isu a mamagbiag iti amin a banbanag, ken iti sangoanan ni Cristo Jesus, nga isu a nagsao iti pudno iti sangoanan ni Pontio Pilato:

¹⁴ idulinmo nga awan pagkuranganna dagiti bilin, nga awan pakabalawanna, agingga iti panagparang ni Apo tayo a ni Jesu-Cristo.

¹⁵ Ipakaammonto ti Dios ti panagparangna iti umno a tiempo - ti Dios nga Ayan ti Bendision, ti isu laeng a pannakabalin, ti Ari nga agar-ari, ti Apo nga agturturay.

¹⁶ Isuna laeng iti saan a matay ken agnanaed iti saan a maasitgan a silaw. Awan tao a makakita kenkuana wenno makabael a mangbuya kenkuana. Kenkuana iti dayaw ken agnanayon a pannakabalin. Amen.

¹⁷ Ibagam kadagiti baknang ditoy lubong a saanda nga agpasindayag, ken saanda a mangnamnama kadagiti kinabaknang, a saan a pakasiguradoan. Ngem ketdi, rumbeng a mangnamnamada iti Dios. Ipapaayna kadatayo ti amin a pudno a kinabaknang nga intay ragragsaken.

¹⁸ Ibagam kadakuada nga agaramidda iti nasayaat, a bumaknangda kadagiti nasayaat nga aramid, a managparabur ken situtulokda a mangibingay.

¹⁹ Iti kasta, maka-urnongdanto para bagbagida iti nasayaat a pundasion iti masakbayan, tapno salimetmetanda ti pudpudno a biag.

²⁰ Timoteo, salaknibam no ania iti naited kenka. Liklikam ti minamaag a sarita ken saan nga agtutunos a sarita a biddut a naawagan iti pannakaammmo.

²¹ Adda dagiti lallaki a mangiwarwaragawag kadagitoy a banbanag ket isu a simminada iti pammati. Maadda koma ti parabur kadakayo.

Ti Biblia

Unlocked Literal Bible in the Ilocano language of the Republic of the Philippines

copyright © 2019 Door43 World Missions Community

Language: Ilocano

Translation by: Door43 World Missions Community

Contributor: Alexander D. Pagtacunan Sr., Ambrocio A. Dat-ay Jr., Anabel Magulod, Angelita H. Goco, Arlyn D. Fianza, Daniel Disay, Ely F. Belisario, Euhler Evangelista, Fredelyn R. Castillo, Gerry D. Pido, Gerwine P. Puguon, Irene China Covita, Jacquelyn Pinchingan , Jeffrey G. Arevalo, Jennilyn D. Inway, Jhun Dat-ay, Jomar N. Puclalay, Johnny Ray Lumawan, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Leonardo M. Disay, Liwliwa V. Ario, Lynn Castillo, Marben Obra, Marie fe Lardizabal, Maripple Lopez, Mary johanna delos Reyes, May ann Antonio, Micah H. Asis, Michael L. Pagtacunan, Miriam B. Pido, Nathaniel H. Pascio, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Novie M. Espara, Ralph B. Lantion, Raymond, Recelyn Camilo, Reymark, Robert Diser, Rommel Flores, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Susan L. Soliven, Tomas Domingo, William Tolentino, Ambrocio A. Dat-ay, Arlyn D. Fianza, Bernard Serquina, Bernie Abarquez, David Castillo, Delfin Asis, Euhler Evangelista, Grace Delos Santos, Jhon Alicay, Jhon Sibayan, Jomar N. Puclalay, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Liwliwa V. Ario, Lorenzo Marilao, Marben Obra, Marlon Aggasid, Mary Johanna delos reyes acob, May ann Antonio, Michael L. Pagtacunan, Mila Agpalasin, Myrna Santos, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Pablo Bernardino, Ralph B. Lantion, Recelyn Camilo, Ronnie Acob, Rudy Pascual, Sanie Castillo, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Tano Emboc,

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2024-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 19 Aug 2024

2ed8cbc0-a07c-572f-a9f0-aa114d36da98